

(א) [ערכין כ.ב.] ט [נ"ל] ש"היו]

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אתא וכו' אתא וכו' טוען נפקד דידך וכו' ש"היו]

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אתא וכו' אתא וכו' טוען נפקד דידך וכו' ש"היו]

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה אתא וכו' אתא וכו' טוען נפקד דידך וכו' ש"היו]

ונהגו בני כופרא. צעלי ספינה קרי בני כופרא לפי שזופתין אותם צופת: אגרא בשעת משיכה. נותנין אותם מיד. ואע"פ שקיבל שכרה נותן לו פגרא לכשתשכר: אטו במנהגא תליא מילתא. היכי שזקינן לכו לקבל שכר הואיל וסופו לקנותה כולה: מאוס דמתינסא טניא.

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ונהגו בני כופרא אגרא בשעת משיכה פגרא בשעת שבידה אטו במנהגא תליא מילתא משום דמתנייא אגרא מנהגא אמר רב ענן אמר שמואל מעות של יתומים מותר להלוותן ברבית אמר ליה רב נחמן משום דיתמיני נינהו ספינא להו איסורא (י) יתמי דאכלי דלאו דידהו לזילו בתר שבקייהו אמר ליה אימא לי איזו גופא דעובדא היכי הוה אמר ליה ההוא דורא דבני מר עוקבא דהוה בי מר שמואל תקיל ויהיב ליה תקיל ושקיל ליה שקיל אגרא ושקיל פחתא אי אגרא לא פחתא ואי פחתא לא אגרא אמר ליה כי הא אפילו בדקנני גמי שרי למיעבד דהא מקבלי עלייהו חוסכא דנחשא דכמה דמקלי נחשא בציר דמיה אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא ואמרי לה אמר רבה בר יוסף בר חמא אמר רב ששת מעות של יתומים מותר להלוותן קרוב לשכר ורחוק להפסד רשע קרוב להפסד ורחוק לשכר חסיד קרוב לזה ולזה רחוק מזה ומזה זו היא מדת כל אדם אמר ליה רבה לרב יוסף הני זווי דיתמי היכי עבדינן להו אמר ליה מותבינן להו בי דינא ויהבינן להו זוזא זוזא א"ל והא קא כליא קרנא אמר ליה מר היכי עביד אמר ליה בדקינן גברא דאית ליה דהבא פריכא ונקטינן דהבא מיניה ויהבינן להו ניהליה קרוב לשכר ורחוק להפסד אבל דבר מסוים לא דלמא פקדון נינהו ואתי מריה יהיב סימנין ושקיל ליה אמר רב אשי תינח אי משתכח גברא דאית ליה דהבא פריכא אי לא משתכח גברא דאית ליה דהבא פריכא ניכילו זווי דיתמי אלא אמר רב אשי חזינן גברא דמשפו נכסיה ומחזינן ושבע דינא דאורייתא ולא מקבל שמתא דרבנן ויהבינן להו ניהליה בברי דינא: מתני'

קרקעותיו. דמשפו כמו (ישעיה יג) על הר נשפה שאו נס ומתרגמינן על טורא שליוא: צבי דינא. צפי צ"ד שיש להם כח להפקיר נכסי המקבל אלא היתומים והתנות עמו קרוב לשכר ורחוק להפסד: מתני'

דלמא אתי מריה אחר מיתת המקבל כדאמרין בהכותב (כתובות פה: ושם ד"ה ועוד) גבי ההוא דלפקיד כסא דכספא צי חסא שכיב חסא ולא פקיד אתא מריה ויהיב סימנא ארי"ג חדא דידעינן ציה בחסא דלא אמיד ועוד דקא יהיב סימנא משמע אפי' אמיד נמי כיון דיהיב סימנא שקיל ומיהו קשה כיון דאמיד הוא אמאי לא נטעון ליתמי לקוח הוא והיינו יכולין לומר דלא טענינן לכו לקוח אלא בדברים שהיה משתמש בחיי אצל דברים שלא היה משתמש בהם דומה הוא שזכפדון הם אצלו ומהדרין צימנא אצל א"כ לא שצקת חיי לכל בני עשירים שאדם שהיה רגיל אלכס ויודע עניינם יך ויגיד לאחרים דלא עיילי ונפקי צדיקס סימני כסף וזהו שלם ועוד אכתי קשה דלמא ליה הכא דאית ליה דהבא פריכא אפילו דבר המסוים נמי אלא שיאמר צפי צ"ד שגוא שלו ונראה לפרש דהכא צממעתי חיישינן שמא יבא עדים שהפקיד צידו חפץ שיש צי סימן זה וכיון שצביא עדים א"כ לז"ד לננוע מנהרהות החפץ לעדים ויכירו אס הוא זה ובההיא דהכותב עיקר טעמא הוי משום דלא אמיד וכיון דלא אמיד אין לנו לטעון ליתומים לקוח ציד אציהן דמצינא או מתנה מילתא דלא שכיח הוא ולא טענינן ליתמי אע"ג שאציהן היה נאמן לטעון לקוח היה צידי והכי פירושו חדא דידעינן ציה דלא אמיד וצטעם זה לחודיה קני ועוד דאפילו את"ל דלא מהני אמיד לחודיה הא קא יהיב סימנא ויעילו שני הטעמים יחד [ב] א"כ מעיקרא לא ר"ל שהיה הטעם דלא אמיד לחודיה די אלא מתחילה לא נתכוון לומר אלא שצין שניהם יועילו והא דאמר בסוף פ"ק דכתובות (דף יג:) גבי ארוס וארוסתו דאמר התם רב יוסף למאי ניחוש לה חדא דקא מודה ועוד האמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ג ופריך ובהא כי לא מודה מי מכשר רבן גמליאל התם לא מצי למימר שיעילו שני הטעמים דאי טעמא דא קא מודה לא מהני לחודיה לא מהני נמי צדיקה דרבן גמליאל כיון דלא מכשר אלא צדוק כשיין אצלה והכא כולן פסולין אצלה לצד מארוס ולהכי פריך כי לא מודה פ"י כי לא מהני טעמא דמודה לחודיה מי מהני צדיקה טעמא דהלכה כר"ג כו':

ע. איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

מעורת של יתומים מותר להלוותן ברבית. ה"מ למיפוך טיפוק ליה משום לזה דקעבד צלל תשיך (דברים כג) אלא דעדיפא פריך א"כ קסבר דלא מחייב ליה משום לא תשיך אלא כשגם המלוה מוחזר: דקא מקבלי ע"ייהו חוסכא דנחשא. משמע

אע"ג דקא מקבל נותן עליה זולא ויוקרא הוה אסור משום דאחריות על המקבל אף על גב דאחריות לא הוה אלא משעת שצירה אלא דוקא משום פחת דחוסכא דנחשא שרי ליקח שכר והא דשרי לעיל (דף סט:) נמי צספינא אגרא ופגרא היינו משום דמקבל עליה לקולו הספינה שמתקלקל העץ צמים דלא משלם למשכיר אלא מה שהיא משמרת ומכאן קשה לפי ריב"ז שפירש לעיל שמוטר ליתן עיסקא למחצית שכר קרוב לשכר ורחוק להפסד כיון דמקבל נותן יוקרא חולא דא"כ למה היה צריך כאן לקבל חוסכא דנחשא לא יקבל אלא זולא ועוד דאמרין לעיל (דף סח:) ותמי מילתי צבהפסד ומילתא בצגר למה ליה למיעבד הכי ליקבל עליה הנותן זולא ולישתרי אפילו יהא כל אחריות על המקבל והא דאמרין לעיל (דף סח:) גבי חמר"א אי תקפס צרשונן ומסקינן כיון שמקבל עליה יוקרא חולא קרוב לזה ולזה הוא התם שאני דמכר גמור הוא: א"ת מריה ויהיב סימנא ושקיל. מינה דהייזי שקיל ע"י סימנא * הא מצי האי למימר לקוח הוא צידי ואי חיישינן דלמא מודה ליה מקבל דשלו הן א"כ דהבא פריכא נמי ניחוש שמא מודה ליה וא"ת כיון דאין צו סימן למה יאמינו לו א"כ צדבר מסוים נמי ניחוש שמא הגיד לו ואפילו נמי אמיד היה נאמן לומר לקוח הוא צידי דאימור מצינא אשכח או מתנה נתנו לו והא דאמר צפ' האשה שלום (צמות קטו: ושם ד"ה וכו) גבי שומעמי דטוען נפקד (י) לדידיה שקלתנהו והני אחרניני נינהו ואמרין התם אימור איתרמוי איתרמו דמשמע הא לא שכיח דמתרמי דהוה חשיב סימנא מעליא והיה נאמן המפקיד להוציא מידו [א] התם היה לו למפקיד עדים שהפקיד צדיקת צמדה זו ועדיין נמלאו כן צדיקת ואפילו לא היו עדים צדבר

היה נאמן אי הוה סימנא מעליא כיון שהנפקד אינו טוען לקוחין הן צידי או שלי היו מעולם וצני ציתי הגידו לך הסימן אלא מודה שהפקיד לו אלא שאומר כמו שאירע צמדי ואע"ג דאית ליה מגו לא היה נאמן דהוי מגו צמקוס עדים ונראה לפרש דהכא חיישינן דלמא אתי מריה אחר מיתת המקבל כדאמרין בהכותב (כתובות פה: ושם ד"ה ועוד) גבי ההוא דלפקיד כסא דכספא צי חסא שכיב חסא ולא פקיד אתא מריה ויהיב סימנא ארי"ג חדא דידעינן ציה בחסא דלא אמיד ועוד דקא יהיב סימנא משמע אפי' אמיד נמי כיון דיהיב סימנא שקיל ומיהו קשה כיון דאמיד הוא אמאי לא נטעון ליתמי לקוח הוא והיינו יכולין לומר דלא טענינן לכו לקוח אלא בדברים שהיה משתמש בחיי אצל דברים שלא היה משתמש בהם דומה הוא שזכפדון הם אצלו ומהדרין צימנא אצל א"כ לא שצקת חיי לכל בני עשירים שאדם שהיה רגיל אלכס ויודע עניינם יך ויגיד לאחרים דלא עיילי ונפקי צדיקס סימני כסף וזהו שלם ועוד אכתי קשה דלמא ליה הכא דאית ליה דהבא פריכא אפילו דבר המסוים נמי אלא שיאמר צפי צ"ד שגוא שלו ונראה לפרש דהכא צממעתי חיישינן שמא יבא עדים שהפקיד צידו חפץ שיש צי סימן זה וכיון שצביא עדים א"כ לז"ד לננוע מנהרהות החפץ לעדים ויכירו אס הוא זה ובההיא דהכותב עיקר טעמא הוי משום דלא אמיד וכיון דלא אמיד אין לנו לטעון ליתומים לקוח ציד אציהן דמצינא או מתנה מילתא דלא שכיח הוא ולא טענינן ליתמי אע"ג שאציהן היה נאמן לטעון לקוח היה צידי והכי פירושו חדא דידעינן ציה דלא אמיד וצטעם זה לחודיה קני ועוד דאפילו את"ל דלא מהני אמיד לחודיה הא קא יהיב סימנא ויעילו שני הטעמים יחד [ב] א"כ מעיקרא לא ר"ל שהיה הטעם דלא אמיד לחודיה די אלא מתחילה לא נתכוון לומר אלא שצין שניהם יועילו והא דאמר בסוף פ"ק דכתובות (דף יג:) גבי ארוס וארוסתו דאמר התם רב יוסף למאי ניחוש לה חדא דקא מודה ועוד האמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ג ופריך ובהא כי לא מודה מי מכשר רבן גמליאל התם לא מצי למימר שיעילו שני הטעמים דאי טעמא דא קא מודה לא מהני לחודיה לא מהני נמי צדיקה דרבן גמליאל כיון דלא מכשר אלא צדוק כשיין אצלה והכא כולן פסולין אצלה לצד מארוס ולהכי פריך כי לא מודה פ"י כי לא מהני טעמא דמודה לחודיה מי מהני צדיקה טעמא דהלכה כר"ג כו':

עין משפט

נר מצוה
קא א ב מיי פ"ה מהל' מלוה ולוה ה"י אי סמנ לאון קצב טוש"פ י"ד ס"י קטו טע"ף ג: קב ג מיי"ג שם פ"ד הלכה י"ד ופ"ח מהל' נחלות הלכה א סמנ שם טוש"פ י"ד ס"י קטו טע"ף י"ד וטוש"פ ח"מ ס"י ר"ל טע"ף ח: קב ד מיי"ג שם פ"ה מהל' מלוה ה"י ח סמנ שם: קב ה מיי"ג שם פ"ה מהל' י"ד ופ"ח מהלכות נחלות ה"י א סמנ שם טוש"פ ח"מ ס"י ר"ל טע"ף ח: לעווי רש"י קלדרי"א [וילדיר"א]. קומקום גדול. מוסף רש"י קרוב לשכר ורחוק להפסד רשע. לשקל רבית (לעיל טד:)